02.3 Μικρές αγγελίες

Απλή - Επαυξημένη - Σύνθετη - Ελλειπτική Πρόταση

Απλή λέγεται η πρόταση που έχει τους κύριους όρους μιας πρότασης, έχει δηλαδή ρήμα, υποκείμενο και αντικείμενο ή κατηγορούμενο.

Επαυξημένη λέγεται η πρόταση που έχει, εκτός από τους κύριους όρους, προσδιορισμούς, λέξεις δηλαδή που προσδιορίζουν (δίνουν πληροφορίες) για άλλες λέξεις της πρότασης. Οι προσδιορισμοί μπορεί να είναι επιθετικοί, εμπρόθετοι ή επιρρηματικοί.

Σύνθετη λέγεται η πρόταση που έχει περισσότερα από ένα υποκείμενα, αντικείμενα ή κατηγορούμενα.

Ελλειπτική λέγεται η πρόταση από την οποία λείπει ένας από τους κύριους όρους της. Λείπει π.χ. το ρήμα ή το υποκείμενο ή το αντικείμενο.

Συντομογραφίες - Αρκτικόλεξα

Πολλές φορές αντί να γράφουμε γνωστές και συνηθισμένες λέξεις ολόκληρες , γράφουμε μόνο ένα μέρος τους. Αυτό το μέρος λέγεται **συντομογραφία**.

ΣΥΝΗΘΙΣΜΕΝΕΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ				
αγ.=	άγιος	**μ· =**	μέτρο	
αρ. =	αριθμός	**Μ. =**	Μέγας ή Μεγάλος	
Αφοί =	Αδελφοί	**Μ. Ασία =**	Μικρά Ασία	
βλ. =	βλέπε	**μιλ. =**	μίλια	
γραμμ.=	γραμμάρια	**μ.μ.=**	μετά το μεσημέρι (μετά μεσημβρίαν)	
Δδα =	Δεσποινίδα	**μ.Χ.=**	μετά Χριστά	

δηλ. =	δηλαδή	**π.μ.=**	πριν από το μεσημέρι (προ μεσημβρίας)	
εκ. =	εκατοστά	**π.χ.=**	παραδείγματος χάρη	
Θεσ/νίκη =	θεσσαλονίκη	**π.Χ. =**	προ Χριστού	
κ. =	κύριος, κυρία	**σ. ή σελ. =**	σελίδα	**Για τους ανέμους:**
κος =	κύριος	**σημ.=**	σημείωση	
κα =	κυρία	**Σία =**	συντροφιά	Α = ανατολικός
κ.ά. =	και άλλα	**στρ. =**	στρέμματα	Δ = δυτικός
κ.κ. =	κύριοι*	**ΥΓ. =**	υστερόγραφο	Β = βόρειος
κτλ. =	και τα λοιπά	**τ.μ.=**	τετραγωνικά μέτρα	Ν = νότιος
κυβ. μ. =	κυβικά μέτρα	**τηλ. =**	τηλέφωνο	ΒΑ= βορειοανατολικός
Κων/πολη =	Κωνσταντινούπολη	**χιλ.=**	χιλιάδες	ΒΔ= βορειοδυτικός
Κων/νος =	Κωνσταντίνος	**χλμ.=**	χιλιόμετρα	ΝΑ = νοτιοανατολικός
λ.χ.=	λόγου χάρη	**ΧΥΡ· =**	χιλιόγραμμα	ΝΔ= νοτιοδυτικός

Αρκτικόλεξα είναι τα ονόματα που σχηματίζονται από τα αρχικά γράμματα ορισμένων λέξεων. Μερικά συνηθισμένα αρκτικόλεξα είναι και τα παρακάτω :

Δ.Χ. =	Δημόσιας Χρήσης	Κ.Τ.Ε.Λ. =	Κοινό Ταμείο Εκμεταλλεύσεως Λεωφο
Δ.Ε.Η. =	Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού		ρείων
Ε.Ε. =	Ευρωπαϊκή Ενωση	Ο.Ε.Δ.Β. =	Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων
Ε.Σ.Υ. =	Εθνικό Σύστημα Υγείας	Ο.Σ.Ε. =	Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδας

Ο.Σ.Ε.=	Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδας	Ο.Τ.Ε. =	Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδας
Ι.Χ.=	Ιδιωτικής Χρήσης	Ο.Η.Ε. =	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
Ι.Κ.Α. =	Ιδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων	Ο.Α.Σ.Α. =	Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Αθηνών
Α.Ε.Κ. =	Αθλητική Ένωση Κωνσταντινουπόλεως	Ο.Σ.Φ.Π. =	Ολυμπιακός Σύνδεσμος Φιλάθλων Πειραιώς
Π.Α.Ο. =	Παναθηναϊκός Αθλητικός Όμιλος	Π.Α.Ο.Κ. =	Πανθεσσαλονίκειος Αθλητικός Όμιλος Κωνσταντινουπολιτών

Αριθμητικά

Αριθμητικά λέγονται οι λέξεις που φανερώνουν αριθμούς. (έναν αριθμό ή τη σειρά). Χωρίζονται σε επίθετα και ουσιαστικά. Τα περισσότερα αριθμητικά είναι επίθετα.

Α' ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

Τα **απόλυτα αριθμητικά** φανερώνουν ορισμένο πλήθος από πρόσωπα, ζώα ή πράγματα. π.χ. ένα, δύο, τρία.

Τα **τακτικά αριθμητικά** φανερώνουν τη θέση που παίρνει κάτι σε μια σειρά από όμοια πράγματα. π.χ. πρώτος, τρίτη, έκτο.

Τα **πολλαπλασιαστικά αριθμητικά** φανερώνουν από πόσα απλά μέρη αποτελείται κάτι. π.χ. διπλό, τριπλή ή τρίδιπλη.

Τα **αναλογικά αριθμητικά** φανερώνουν πόσες φορές μεγαλύτερο είναι ένα ποσό από ένα άλλο. π.χ. διπλάσιος, τριπλάσια, δεκαπλάσια.

Β' ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Τα αριθμητικά ουσιαστικά είναι αφηρημένα περιληπτικά ουσιαστικά και

1) Με την κατάληξη -αριά φανερώνουν το περίπου: π.χ. καμιά δεκαριά, καμιά δωδεκαριά. (Συνοδεύονται συνήθως από το καμιά).

2. Με την κατάληξη -άδα φανερώνουν ένα πλήθος μονάδες που κάνουν ένα σύνολο: π.χ. δυάδα, τριάδα, δεκάδα.

Τι πρέπει να ξέρεις για τα αριθμητικά

Τονισμός. Τα τακτικά αριθμητικά επίθετα στον τονισμό ακολουθούν τον κανόνα των επιθέτων, δηλ. ***διατηρούν αμετακίνητο τον τόνο***.

Έτσι θα πούμε: η δεύτερη τάξη, ο δάσκαλος της τέταρτης τάξης, την έβδομη ημέρα, στην ένατη προσπάθεια.

Απ' τον κανόνα αυτόν εξαιρούνται οι ημέρες της εβδομάδας, γιατί τα αριθμητικά αυτά έχουν ουσιαστικοποιηθεί (έγιναν ουσιαστικά). Έτσι λέμε: η Δευτέρα, η Τετάρτη.

Γένη : Τα απόλυτα αριθμητικά ένα, τρία και τέσσερα έχουν τρία γένη :

Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
ένας	μια, μία	ένα
τρεις	τρεις	τρία
τέσσερις	τέσσερις	τέσσερα

Παραδείγματα : ένας μαθητής, τρεις παίκτες, τέσσερις χάρτες, μια γλάστρα ή μία γλάστρα, τρεις ζωγραφιές, τέσσερις τσάντες, ένα παιχνίδι, τρία τέρματα, τέσσερα βιβλία. Αυτό ισχύει και για τα 13, 14, 21, 23, 24, 31, 33, 34 κ.λπ.

Πρόσεξε : Είναι λάθος να πούμε, έχω είκοσι μία (21) δραχμή. Οι 21 δεν είναι μία αλλά πολλές δραχμές· γι' αυτό θα πούμε, έχω είκοσι μία δραχμές.

Τα τακτικά, τα πολλαπλασιαστικά και τα αναλογικά αριθμητικά επίθετα κλίνονται όπως και τα επίθετα.

Τελικό ν

Το αριθμητικό ένας στην αιτιατική ένα(ν) άλλοτε διατηρεί και άλλοτε χάνει το τελικό ν, όπως και τα άρθρα. Αντίθετα το μία, μια δεν παίρνει ποτέ ν στο τέλος.

Το εκατό(ν) άλλοτε διατηρεί και άλλοτε χάνει το τελικό ν. Το διατηρεί, όταν η λέξη που ακολουθεί αρχίζει από φωνήεν.

Ορθογραφία

1. Τα απόλυτα αριθμητικά από το 13 ως το και 19 γράφονται σε μία λέξη. π.χ. δεκατρία, δεκαπέντε, δεκαεννιά. Από το 21 και πέρα γράφονται σε χωριστές λέξεις. π.χ. είκοσι ένα, εξήντα έξι, εκατόν ενενήντα εννιά.
2. Τα τακτικά αριθμητικά γράφονται σε χωριστές λέξεις από το 13 και πέρα. π.χ. δέκατος τρίτος, δέκατος ένατος, εξηκοστός πρώτος.
3. Το εννιά και το εννέα γράφονται με 2 ν, ενώ το ένατος και το ενενήντα με 1 ν.
4. Κάθε αριθμητικό που περιέχει ολόκληρο το εννιά - εννέα (παράγωγο ή σύνθετο) γράφεται με 2 ν. π.χ. εννιακόσια, εννεακόσια, δεκαεννιά, δεκαεννέα.
5.

Μισός - μισή - μισό

Το επίθετο μισός-μισή-μισό, όταν είναι σύνθετο με αριθμητικό, γίνεται -μισι(η), έπειτα από φωνήεν (δυό μισι), και -ήμισι έπειτα από σύμφωνο (τρεισ ήμισι). **Γράφεται στη λήγουσα με η μόνο όταν το πρώτο συνθετικό είναι το αρσενικό ένας ή το θηλυκό μία**. Όταν είναι πρώτο συνθετικό οποιοδήποτε άλλο αριθμητικό, σ' οποιοδήποτε γένος, γράφεται με γιώτα π.χ. ο ενάμισης χρόνος, η μιάμιση ώρα, ενώ: το ενάμισι μήλο, τεσσερισήμισι μέρες, εξίμισι ώρες.